

Netwerk Vroege Psychose: Jaarverslag 2016

<i>Auteur</i>	<i>Dorothe van Slooten</i>
<i>Vastgesteld</i>	<i>10-02-2017</i>

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van het Netwerk Vroege Psychose. Een samenvatting hiervan zal worden opgenomen in het jaarverslag 2016 van Kenniscentrum Phrenos.

Hoogtepunten van 2016

In 2016 zijn diverse vaste en nieuwe activiteiten ontplooid. Het Netwerk Vroege Psychose (NVP) heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van onder meer de Richtlijn Vroege psychose en het inmiddels afgesloten Doorbraakproject Vroege Psychose. Voor twee nieuwe projecten, MoVIT (Model Voor Intercollegiale Toetsing) en RijP (Herziening Adviesnota Rijgeschiktheid bij Psychose) is subsidie aangevraagd bij resp. de Stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten (SKMS) en het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling (NKO). Beide aanvragen zijn gehonoreerd en in 2016 van start gegaan. Daarnaast is het digitaal Platform van het NVP inhoudelijk doorontwikkeld en zijn er diverse succesvolle bijeenkomsten georganiseerd. Tenslotte is de zichtbaarheid van het NVP groter geworden door de hierboven genoemde vertegenwoordiging in richtlijnontwikkeling, door medewerking aan Monitor ambulantisering en door betere PR via social media, het digitale Platform en nieuwsbrieven.

In het hierna volgende jaarverslag zal op deze en andere activiteiten van het NVP nader ingegaan worden.

Samenstelling Commissie NVP

Begin 2016 bestond de Commissie NVP uit drie leden, te weten Wim Veling (psychiater, UMCG), Marcel van der Wal (verpleegkundig specialist, Rivierduinen) en Chrissie Koks (GZ-psycholoog, GGz Breburg). Met het oog op de slagkracht heeft de commissie in april vier nieuwe kandidaten voorgedragen aan de directie van Phrenos. Gezien de samenstelling van de commissie ging de voorkeur uit naar een aantal nieuwe leden met brede expertise. De nieuwe leden zijn Widel van Son (klinisch psycholoog, GGNet), Mirjam Rutgers (Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige, UMCG), Fred Marquenie (manager ABC, Altrecht) en Daniel Krikke (ervaringsdeskundige, Stichting Ideeefix). De vacature voor een psychiater is nog niet vervuld. De ondersteuning van het NVP vanuit Kenniscentrum Phrenos ligt bij Dorothe van Slooten.

Zowel door de nieuwe samenstelling van de commissie als met het oog op het jaarplan, was het noodzakelijk een nieuwe portefeuillevindeling te maken. Ieder commissielid draagt daarbij verantwoordelijkheid voor de voortgang van zijn of haar portefeuille(s) en doet hierover tijdens de commissievergaderingen verslag. De portefeuillehouders hebben voor het Jaarverslag 2016 alsook het Jaarplan 2017 informatie aangeleverd.

Het jaarplan 2016 waar de Commissie mee aan de slag is gegaan, kan gezien worden als een meerjarenplan (2016-2018). De ingezette lijnen worden in de komende jaren verder uitgewerkt.

Lidmaatschap NVP

Sinds 1 januari 2015 vindt deelname aan het Netwerk plaats door inschrijving. De groei van het aantal leden bedroeg in 2015 ruim 310% (van 59 naar 184 leden). In 2016 is het ledenbestand weliswaar gegroeid, maar niet in de mate van 2015. Op 31-12-2016 waren 246 mensen lid van het NVP. Dat is een groei van 33%.

Daar in 2015 was gebleken dat het inschrijfformulier en de wijze van verwerken van de inschrijfgegevens enige aanpassing behoefde, is dit in 2016 aangepast. Er zijn nu gerichte vragen over bijvoorbeeld het soort team waarin het kandidaat-lid werkzaam is. De op deze wijze gegenereerde gegevens kunnen verwerkt worden in een overzicht naar parameters zoals Vroege psychose zorg, Op 1 juni 2016 is het ledenbestand geanalyseerd. Daaruit blijkt, dat met name de academische beroepen goed vertegenwoordigd zijn (54%) ten opzichte van de niet-academische beroepen. Er zijn relatief weinig (sociaal psychiatrisch) verpleegkundigen (16%). Opvallend is dat er een redelijk aantal leidinggevenden/managers lid zijn (6%). Er zijn weinig ervaringsdeskundigen of vertegenwoordigers van cliënten- en familieorganisaties lid (5%). Dit is een aandachtspunt voor de commissie, die zich dient te bezinnen of alleen ervaringswerkers en vertegenwoordigers van cliënten- en familieorganisaties lid mogen worden, of dat lidmaatschap breder opengesteld wordt. Verder blijkt dat de regio's Zeeland, Noord Brabant en Limburg relatief gezien wat achter blijven in ledenaantal (17,5%). Centraal en West Nederland is goed vertegenwoordigd, alsook opmerkelijk genoeg Oost en Noord Nederland.

In 2016 heeft het NVP haar activiteiten voortgezet om een breed en actief netwerk te zijn. In 2017 zal de commissie dit voortzetten. Daartoe behoort ook een meer actief ledenwervingsbeleid, waarin plaats is voor ambassadeurs, PR-materiaal, aan de weg timmeren, enz. en waarbij benadrukt wordt dat niet alleen de contactpersonen van een team of instelling lid kunnen worden, maar het gehele team.

Platform NVP

Alle leden van het NVP krijgen bij de start van hun lidmaatschap van het NVP een persoonlijke uitnodiging om in te loggen op het Platform NVP. Ook individueel zijn leden benaderd om actief te worden op het Platform, omdat alleen op die manier het doel van uitwisseling gerealiseerd kan worden. Op 31 december 2016:

- hebben 110 leden (47 %) hun lidmaatschap van het Platform geactiveerd;
- hebben 11 leden 2 keer en 51 leden meer dan 2 keer ingelogd;
- hebben 40 leden hun persoonlijk profiel aangemaakt;
- is door 9 leden een discussiethema geplaatst (incl. commissieleden) en zijn er 7 reacties op geplaatst.

In 2016 is er gewerkt aan mogelijkheden om het gebruik van het digitale Platform van het NVP te vergroten, onder meer door actief gebruikers te werven in het ledenbestand en het Platform beter en ruimer toegankelijk te maken. Op basis van tegenvallend gebruik wordt gezocht naar mogelijkheden om tot een meer effectief platform te komen, met een intensiever gebruik en meer gebruikers (NVP leden). Doel is het Platform tot een boeiend en bloeiend uitwisselingsmedium te maken. Daartoe is in 2016 een klein comité bijeen gekomen om ideeën te genereren. Ook is contact gezocht met een communicatiebureau voor advies. Hier zal een vervolg gegeven worden in 2017.

Bijeenkomsten

Op 12 februari 2016 werd de jaarlijkse **Masterclass** voor psychiaters, psychologen en verpleegkundig specialisten die werkzaam zijn op het terrein van (onderzoek naar) vroege psychose georganiseerd in Utrecht. Het voorzitterschap van de programmacommissie ligt bij de NVP (Marcel van der Wal). Het thema was dit jaar 'Individuele routes in het zorglandschap'. Onder voorzitterschap van prof. dr. Jim van Os en prof. em. dr. Don Linszen werden in het ochtendprogramma vragen verkend zoals: "Hoe kun je de zorgstandaard volgen én individuele zorg bieden?" en "Kan genetica een rol spelen in behandeling?". Sprekers waren Dr. Wim Veling, psychiater UCP, UMC Groningen, Prof. dr. Eske Derks, hoogleraar genetica psychiatrische aandoeningen, afd. Psychiatrie, AMC, Dr. Peter Groot, klinisch geneticus, onderzoeker, ervaringsdeskundige User Research Centre Maastricht UMC en Prof. dr. Philippe Delespaul, hoogleraar innovatie in de GGZ, Universiteit Maastricht. In het middagprogramma presenteerden enkele promovendi de resultaten van recent onderzoek. Er waren 105 deelnemers aanwezig. De masterclass werd goed gewaardeerd. Zowel inhoud als locatie werd door de ruim 100 deelnemers positief beoordeeld (gemiddelde score > 4 op schaal 1 tot 5).

Op 3 november 2016 organiseerde het Netwerk Vroege Psychose in samenwerking met VIP-team Amsterdam Mentrum de tiende jaarlijkse **Netwerkconferentie** onder het motto: 'VIP VIP Hoera!'. Het voorzitterschap van de programmacommissie ligt bij de NVP (Wim Veling). De samenwerking met het jubilerende VIP-team was plezierig en productief. Aan de conferentie namen ruim 140 personen deel. Nog niet eerder werden er zoveel deelnemers ontvangen. Onder leiding van dagvoorzitter Liesbeth de Lange brachten toonaangevende sprekers zoals Don Linszen, Mark van der Gaag, Lieuwe de Haan, Wim Veling, Jules Tielens en Jim van Os hun visie op de toekomst naar voren. In de middaguren hadden de deelnemers een keuze uit 5 workshops rond het dagthema. De slotlezing werd gehouden door psychiater Jeroen Kloet, die stil stond bij de kracht van kwetsbaarheid. De dag werd positief door de aanwezigen beoordeeld. Opmerkelijk was ook, dat dit jaar de Netwerkconferentie voor het eerst een bijna positief saldo kende, hetgeen voornamelijk te wijten was aan de samenwerking met Arkin/Mentrum en de grote deelname.

Verder werd in 2016 twee maal een **contactpersonenoverleg** voor de contactpersonen van de aangesloten teams georganiseerd. De thema's die in 2016 besproken werden waren onder meer de projecten MoVIT en RijP, het cultuursensitief addendum bij de Richtlijn Schizofrenie vanuit familieperspectief en het opiniërend thema "VIP of VIPP?". Daarnaast werd stil gestaan bij lopende zaken vanuit de commissie en stelden teams zich tijdens een teampitch voor. Opvallend is dat de bijeenkomsten een relatief lage opkomst kennen. Hoewel het contactpersonenoverleg door de aanwezigen als positief en inspirerend worden benoemd, worden deze niet massaal bezocht (gemiddeld 20 bezoekers). Dit aantal is echter al jaren stabiel en lijkt aan de behoefte van de deelnemers te voldoen; zij zijn tevreden over inhoud. Desondanks is het goed in 2017 de werkwijze rondom het contactpersonenoverleg goed te bespreken en waar mogelijk te verbeteren.

Richtlijnontwikkeling

Vanuit het NVP heeft Wim Veling, voorzitter van het Netwerk, het voorzitterschap van de werkgroep voor de EBRO (Evidence Based Richtlijn Ontwikkeling) module Vroege Psychose uitgevoerd. Ondersteuning van deze werkgroep werd verzorgd door Danielle van Duin, oud-ondersteuner van het NVP. De tekst van deze module is in 2016 afgemaakt, en ook de commentaarronde is afgerond. Leden van het NVP konden via het Platform een reactie sturen, die door de Commissie werden verzameld en vervolgens verwerkt door de werkgroep EBRO module Vroege Psychose. De autorisatiefase zal in de eerste maanden van 2017 plaatsvinden.

Daarnaast is de Zorgstandaard Psychose in concept afgemaakt in 2016. Ook hieraan is vanuit het NVP meegewerkt door Wim Veling (voorzitterschap werkgroep). UHR en eerste psychose zijn daarin belangrijke onderdelen. In december 2016 is de Zorgstandaard de commentaarfase ingegaan.

Doorbraakproject Vroege Psychose

Het NVP was mede initiatiefnemer van het Doorbraakproject Vroege Psychose, waarin negen GGz-instellingen uit het land participeren met als uiteindelijke doel de kwaliteit van leven van mensen met een vroege psychose te verbeteren. Drie interventies, te weten Cognitieve Remediatie Training (CRT), Individuele Plaatsing en Steun (IPS) en Samen Keuzes Maken (SKM) werden geïmplementeerd, en het effect van CRT als toevoeging bij IPS werd met behulp van een gerandomiseerde gecontroleerde studie onderzocht. Op 29 september 2016 werd het Doorbraakproject beëindigd met een slotsymposium, waarbij zowel Wim Veling als Dorothé van Slooten een slotbeschouwing hielden. Medio 2018 wordt de afronding van het onderzoeksdeel van het project verwacht in de vorm van een effectrapportage. Het Ministerie is akkoord met een lagere instroom (70

Herziening Adviesnota Rijgeschiktheid bij Psychose (RijP)

In samenwerking met het NVvP en in overleg met het CBR en het ministerie van Infrastructuur en Milieu is een werkgroep opgericht die een nieuwe richtlijn gaat ontwikkelen voor het beoordelen van rijgeschiktheid bij/na een psychose. Dit naar aanleiding van breed ongenoegen onder psychosebehandelaars over de Regeling rijgeschiktheid 2000, die bepaalde dat men na een psychose gedurende twee jaar niet mag rijden. Het Netwerk heeft op grond van breed draagvlak besloten een aanvraag in te dienen voor budget voor een Richtlijn bij de SKMS, welke is toegewezen. Het NVvP heeft vervolgens opdracht gegeven deze richtlijn te ontwikkelen.

De werkgroep bestaat uit psychiaters, hoogleraren op gebied van psychodiagnostiek, psychofarmacologie en herstel, vertegenwoordigers van patiënten- en familievereniging, onderzoekers van het Trimbos-instituut, de ondersteuner van het NVP vanuit Kenniscentrum Phrenos (Dorothé van Slooten, projectleider) en een klinisch psycholoog (Widel van Son, voorzitter werkgroep). Er heeft inmiddels een aantal keer overleg plaatsgevonden met het CBR en genoemd ministerie, in het kader van het gezamenlijk streven om na publicatie van de richtlijn (voorjaar 2018) zo snel mogelijk tot implementatie over te kunnen gaan. De partijen vinden elkaar in dit voornemen vanuit de vele schrijnende cases die nu onnodig worden beperkt in hun herstelproces en re-integratie.

Model Voor Intercollegiale Toetsing (MoVIT)

In 2016 is de aanvraag bij het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling voor het project MoVIT goedgekeurd. Op 1 december is het traject gestart, waarin een interactief model voor onderlinge werkbezoeken wordt ontwikkeld, met wederzijdse inspiratie, reflectie op de eigen zorgpraktijk en verbetering van de kwaliteit van zorgverlening en/of –organisatie als centrale kernpunten. Er zijn afspraken met het Actieplatform Herstel voor Iedereen gemaakt, om de kwalitatieve toetsing van de actieplannen met behulp van de MoVIT te laten gebeuren. Daarom zullen tijdens de pilotfase twee Herstel-voor Iedereen-instellingen en twee VIP-teams een MoVIT-werkbezoek uitvoeren.

Tijdens het Psychose Congres van Phrenos zijn de plannen van de MoVIT tijdens een mini-symposium aan het publiek voorgelegd. Christine Blanke (stuurgroep lid MoVIT, Anoiksis), Chrisje Couwenbergh (projectmedewerker, Phrenos) en Dorothé van Slooten (projectleider, Phrenos) presenteerden de plannen en vroeg de aanwezigen om input voor het model, maar ook voor ideeën over thema's die van belang zijn om tijdens een werkbezoek te bespreken. Daarbij kwam de kern van goede zorg aan de orde. Waarden als respect, optimisme, gelijkwaardigheid, diversiteit, kwetsbaarheid en openheid naar voren. 'Zorg die je voor je familie zou willen kiezen', werd als motto geopperd, of 'Actief bouwstenen voor geluk halen'.

Twee leden van de Commissie NVP (Marcel van der Wal, Mirjam Rutgers) hebben een voorstel voor het uitvoeren van een klankbordgroep raadpleging opgezet. Dit zal in het eerste kwartaal van 2017 uitgevoerd worden, in samenwerking met Anoiksis en waar mogelijk Ypsilon.

Kennisverspreiding

In 2016 is met behulp van het Platform NVP door gewerkt aan een structurele opzet van het verwerken van de signaleringen van de recente vakliteratuur op het gebied van vroege psychose. Met behulp van nieuwe afspraken, gestructureerde opzet en verdeling van signalering over vier momenten in het jaar, zal met behulp van andere leden van het NVP meer aandacht aan actueel wetenschappelijk nieuws gegeven worden. Nieuw in 2016 was dan ook het overzicht van de wetenschappelijke literatuur op trefwoord op het Platform. Daarnaast worden de nieuwe onderzoeken wekelijks met een nieuwsberichten op het platform en in de nieuwsbrief geplaatst.

In 2016 is de wens ontstaan om de leden van het NVP beter en efficiënter te informeren over het scholingsaanbod op het gebied van vroege psychose. Door gebrek aan deelnemers werd een CAARMS-training geannuleerd. Dit was aanleiding voor het NVP om meer inzicht te krijgen en overzicht te geven in het aanbod op dit gebied, zodat hulpverleners de weg naar passende scholing beter kunnen vinden. Dit zal in 2017 verder opgepakt worden.

Verder is er vanuit het netwerk extra veel aandacht geweest voor de ontwikkelingen op het gebied van vroeg detectie en interventie. Dit kwam onder meer tot uiting in discussies tussen collega's in het land op het Platform en tijdens bijeenkomsten zoals de Netwerkbijeenkomst, de Masterclass en het contactpersonenoverleg. In 2017 zal deze trend voortgezet worden.

Inzicht in Vroege Interventie Psychose in Nederland

In 2016 heeft het NVP meegewerkt aan het deelonderzoek naar VIP van de *Landelijke Monitor Ambulantisering en Hervorming Langdurige GGZ 2016*. Het betrof een enquête naar het subjectieve oordeel van vertegenwoordigers van VIP-teams over de kwaliteit van de geboden zorg en in het bijzonder het oordeel over gewenste verbeteringen. Het onderzoek vond plaats bij in totaal 35 GGZ-organisaties die zijn aangesloten bij het NVP. De 24 responderende instellingen tellen tezamen 51 teams die VIP aanbieden (23 VIP, 13 FACT en 15 overige afdelingen). Respondenten zijn te spreken over de diagnostiek en geboden ondersteuning bij symptomatisch en persoonlijk herstel. Ruimte voor verbetering ziet men met name bij vroeg detectie, maatschappelijke inbedding/samenwerking, IPS en de inzet van ervaringsdeskundigheid. Het NVP zal de uitkomsten tijdens het contactpersonenoverleg in maart 2017 bespreken en eventueel vervolgstappen voorstellen. De uitkomsten van het deelonderzoek naar VIP van de *Landelijke Monitor*

Ambulantisering en Hervorming Langdurige GGz 2016 zijn in overeenstemming met een telefonische enquête die in het najaar van 2015 onder een kleine steekproef van NVP-leden is gedaan (n=5).

Het is van belang dat het NVP zich hierover bezint, en waar nodig activiteiten ontwikkelt met betrekking tot verder inzicht in de toekomst van VIP.

Jaarplan 2016-2018

De commissie van het Netwerk heeft in 2016 een jaarplan opgesteld, waarin de hierboven aangestipte actiepunten terug te vinden waren. Dit jaarplan is eigenlijk een meerjarenplan, dat ook in 2017-2018 de richting zal bepalen. Daarnaast is een verbinding gemaakt met het meerjarenplan van Phrenos, waarin een derde meer herstel de ambitie is. Het Netwerk sluit haar doelstellingen hier op aan, waarbij het uitgangspunt is dat bij mensen met UHR en vroege psychose voorkomen dient te worden dat er een ernstige psychische aandoening ontstaat.